

Sygn. akt III PSK 123/21

POSTANOWIENIE

Dnia 19 stycznia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z powództwa D. Spółki z o.o. z siedzibą w S.

przeciwko E. M.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 19 stycznia 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K.

z dnia 16 lipca 2020 r., sygn. akt IV Pa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. nie obciąża pozwanej kosztami zastępstwa procesowego strony powodowej w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

W wyroku z dnia 16 lipca 2020 r., sygn. akt IV Pa (...), Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. – w sprawie z powództwa D. Spółki z o.o. z siedzibą w S. przeciwko E. M. – oddalił apelację pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. z dnia 17 grudnia 2019 r., sygn. akt IV P (...), w którym Sąd Rejonowy zasądził od pozwanej E. M. na rzecz powoda D. Spółki z o.o. w S. kwotę 16.900 zł z odsetkami za opóźnienie od dnia 25 marca 2016 r. do dnia zapłaty, tytułem odszkodowania za szkodę wyrządzoną przez byłego pracownika.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego pozwana zaskarżyła skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na przyczyny przyjęcia skargi określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c.

W ocenie autorki skargi istotnym zagadnieniem prawnym jest stwierdzenie, czy funkcjonowanie w obrocie prawnym z ramienia Oddziału Spółki realizuje się także w aspekcie zdolności sądowej. Czworo pracowników Oddziału powodowej Spółki zostało oskarżonych w postępowaniu karnym o oszustwo w związku z wykonywaniem czynności sprzedaży samochodu. Do ich uniewinnienia doprowadził ustanowiony w sprawie karnej obrońca - umocowany i opłacony przez pozwaną ze środków finansowych należących do Oddziału w K. - z ramienia spółki. Istotnym zagadnieniem prawnym jest określenie, czy działania pozwanej stanowiły o bezprawności dokonywanych przez nią czynności, czy też co najwyżej - o przekroczeniu granic umocowania, co zaś mieści się w kategorii niewłaściwego wykonania zobowiązania, a nie bezprawności. Przekłada się także na ocenę stopnia zawinienia.

Autorka skargi wskazała na potrzebę wyjaśnienia, czy sfera uczestniczenia w postępowaniach sądowych z ramienia spółki przez dyrektora jej oddziału, wpisuje się w postępowanie pracownika określone dyspozycją przepisu art. 100 k.p. Ustanowienie obrońcy w procesie karnym, jego opłacenie, a następnie po pozytywnym wyniku tegoż postępowania - wszczęcie i opłacenie postępowań cywilnych o naruszenie dóbr osobistych spółki oraz jej pracowników nie wynika wprost z kontekstu katalogu podstawowych obowiązków pracowniczych z art. 100 k.p. Zwłaszcza, że zawiera się w nich ryzyko przegrania procesów sądowych.

Wskazano, że „w obliczu ustalenia przedawnienia dochodzonych roszczeń, z uwagi na winę nieumyślną pozwanej i fakt prokury, także i zasądzenie na rzecz powódki od pozwanej tej kwoty należy uznać za nieprawidłowe, a niniejszą skargę za oczywiście uzasadnioną”. Skarga jest w sposób oczywisty uzasadniona także i dlatego, że Sąd drugiej instancji zupełnie pominął pisemne wyjaśnienia złożone przez świadka D.S. Twierdzenia tego świadka wręcz przeczą wersji powódki a potwierdzają wersję pozwanej, że rozporządzeń finansowych w związku ze sprawą karną i sprawami cywilnymi dokonywała za wiedzą i zgodą zarządu Spółki oraz przy akceptacji sposobu księgowania głównej księgowej Spółki.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną strona powodowa wniosła o: 1. wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania; 2. w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania - oddalenie skargi kasacyjnej w całości; 3. zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych, ewentualnie zgodnie ze złożonym spisem kosztów w razie wydania wyroku na posiedzeniu niejawnym czy też po przeprowadzeniu rozprawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna pozwanej nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) oraz, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżąca wykazała istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c.

W świetle utrwalonego już orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne

polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571); 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179); 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504) i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa i praktyki sądowej. Wymóg ten jest uzasadniony publicznymi celami rozpoznania przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2007 r., V CSK 356/07, LEX nr 621243).

Uwzględniając przedstawione założenia interpretacyjne należy stwierdzić, że autorka skargi nie przedstawia istotnego zagadnienia prawnego sprawy w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Przede wszystkim uzasadnienie wniosku zostało ograniczone do ogólnikowego zarysowania jakichś kwestii bez

powiązania ich z odpowiednią juretryczną argumentacją, którą autorka skargi wykazałaby, że w sprawie rzeczywiście występuje istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Brakuje powiązania przedstawionych kwestii z przepisami prawa określającymi sygnalizowane zagadnienia. Autorka skargi swoje „zagadnienia” buduje na założeniach eksponujących jakiś element stanu faktycznego sprawy z pominięciem całościowej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego.

Tymczasem Sąd drugiej instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wskazał na materiał dowodowy, z którego jednoznacznie wynikało, że pozwana ukrywała przed pracodawcą fakt nierozliczenia bezspornie pobranych zaliczek. Świadczyło to o jej umyślnym działaniu także w zakresie samego wyrządzenia szkody. Ustalenie to opierało się na trzech zasadniczych filarach. Po pierwsze, zastosowany przez pozwaną mechanizm fikcyjnego rozliczania zaliczek, opisywany w jednoznacznych zeznaniach świadka D. S., polegał na tym, że pozwana po pobraniu gotówki z konta firmowego, fikcyjnie dokumentowała pod koniec roku jej zwrot do kasy, a następnie fikcyjnie dokumentowała jej pobranie na początku kolejnego roku. W ten sposób przenosiła faktycznie nierozliczone zaliczki na kolejny rok rozrachunkowy, ukrywając jednocześnie ich brak bieżącego rozliczenia oraz uniemożliwiając pracodawcy podjęcie działań zapobiegających szkodzie. Po drugie pozwana nie rozliczyła na bieżąco pobranych zaliczek dokumentami potwierdzającymi ich przeznaczenie na cele związane z działalnością Spółki. Ukrywała fakt nierozliczenia zaliczek, przenosząc je na kolejne lata rozrachunkowe. Jeżeli rzeczywiście zaliczki zostałyby przeznaczone na pokrycie opłat sądowych w sprawach związanych z działalnością Spółki, to nic nie stało na przeszkodzie, aby je na bieżąco rozliczyć dowodami wpłat. Tymczasem takich dowodów pozwana bezspornie do Spółki nie złożyła i pod koniec postępowania to przyznała, twierdząc nieracjonalnie i nielogicznie, że „dopiero później pomyślałam, że mogłam to (potwierdzenia opłat) przedłożyć do rozliczenia spółki”. Dowody opłat sądowych przedłożyła dopiero w toku postępowania sądowego, nie wykazując w żaden sposób, iż zostały one pokryte z konkretnej kwoty nierozliczonych zaliczek. Po trzecie pozwana nie odpowiadała na pisemne wezwania swojego pracodawcy (m.in. w piśmie z dnia w dniu 9.03.2016 r.) do przedstawienia rozliczenia zaliczki, co

potwierdzało, iż ukrywała jej rzeczywiste przeznaczenie, i nie była w stanie wykazać jej rozdysponowania na cele związane z działalnością pracodawcy. Jeżeli pozwana pobrała zaliczki w łącznej kwocie 16.900 zł i ich nie rozliczyła, świadomie ukrywając ten fakt przed pracodawcą, co więcej wprowadzając go w błąd co do zwrotu pobranych pieniędzy, w okolicznościach wskazujących dodatkowo na to, że przeznaczyła pobrane środki na cele inne niż związane z działalnością Spółki, to w sposób oczywisty co najmniej godziła się na wynikłą z tego szkodę w postaci niedoboru finansowego. Według Sądu drugiej instancji powódka wykazała kwotę poniesionej szkody, a także związek pomiędzy jej powstaniem a zachowaniem pozwanej, jak również umyślność tychże działań. W konsekwencji uzasadnione było przyjęcie odpowiedzialności pozwanej względem powódki w oparciu o art. 122 k.p., co miało także swoje konsekwencje w prawidłowym ustaleniu terminu przedawnienia dochodzonego roszczenia i stwierdzeniu, że przedawnienie nie nastąpiło.

Zgodnie z dotychczasowym orzecnictwem Sądu Najwyższego skarżący – opierając wniosek o przyjęcie jego skargi do rozpoznania na przyczynie przyjęcia skargi określonej w przepisie art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. – powinien określić, które przepisy wymagają wykładni, ale także wskazać, na czym polegają poważne wątpliwości związane ze stosowaniem tych przepisów wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Konieczne jest opisanie tych wątpliwości, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 3 listopada 2003 r., II UK 184/03, z dnia 22 czerwca 2004 r., III UK 103/04, czy też z dnia 17 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43). Jeżeli zaś skarżący powołuje się na rozbieżności w orzecnictwie sądowym, to zobowiązany jest przytoczyć te rozbieżne orzeczenia Sądów, przy czym musi wykazać, że występująca w nich rozbieżność ma swoje źródło w różnej wykładni przepisu albo wykazać, że wykładnia dokonana przez Sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecnictwa Sądu Najwyższego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2008 r., II CSK 21/08,

LEX nr 794605). Chodzi przy tym o rozbieżności w wykładni przepisu prawa, a nie o rozbieżności w jego zastosowaniu. Ponadto, ze względu na publiczne cele, jakie ma do spełnienia rozpoznanie przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej, skarżący powinien także wykazać celowość dokonania wykładni przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 19 października 2012 r., III SK 15/12, LEX nr 1228636 oraz z dnia 19 października 2012 r., III SK 13/12, LEX nr 1228618).

W uzasadnieniu wniosku nie zawarto odpowiedniej juredycznej argumentacji wykazującej, że w sprawie rzeczywiście występuje przyczyna przyjęcia skargi do rozpoznania określona w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Stawiana w uzasadnieniu wniosku kwestia została oderwana całkowicie od zasadniczego ustalenia zaskarżonego wyroku, że pozwana nie rozliczała pobranych od strony powodowej zaliczek powodując szkodę w postaci niedoboru finansowego pracodawcy.

Wykazanie podnoszonej w skardze oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) – jako przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – wymagałoby przedstawienia tego, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi oraz argumentacji wykazującej, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06 LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Podczas, gdy dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania – z uwagi na jej oczywistą zasadność w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. – niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawnej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły, czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/ 07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08,

LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13, LEX nr 1380967).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia powyższych wymogów; nie wykazuje, aby w sprawie występował stan „oczywistej zasadności” skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Autor skargi swoich twierdzeń o oczywistej zasadności jego skargi nie wiąże z żadnym, konkretnie wskazanym, przepisem prawa. Zamiast tego ogranicza się do prostej negacji stanowiska zaskarżonego wyroku bez przedstawienia odpowiedniego wyводу wykazującego oczywistą zasadność skargi kasacyjnej w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. (pkt 1.). Rozstrzygnięcie zawarte w pkt 2. niniejszego postanowienia ma podstawę w art. 102 k.p.c.